

ДВАЦАЦЬ гадоў быў на пасадзе Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР унук селяніна, сын рабочага Васіль Іванавіч Казлоў.

У памятным семнацатым яму было чатырнаццаць гадоў. Але падлетак, дзяцінства якога супала з вайной, працаваў ужо на Жлобінскім чыгуначным вузле. Цяжка даставаўся кавалак хлеба. Кастрычнік крута павярнуў яго жыццё. Прыйшла вестка аб звяржэнні цара. Ён слухаў палымныя прамовы рабочых-бальшавікоў, аднавяскоўцаў-матросаў з «Аўроры», якія прыбылі на пабыўку. Яны растлумачвалі лозунгі партыі аб вайне і міры. Хлопец становіўся агітатарам, пра ўсё, што бачыў і чуў на чыгуначным вузле, расказваў аднавяскоўцам. Удзельнічаў у разгроме сялянскай памешчыцкай маёнткаў. Падносіў патроны бацьку і старэйшаму брату ў студзені 1918 года, калі жлобінскія чыгуначнікі адбілі нападзенне адной з банд Доўбар-Мусціцкага.

Калі маладая Чырвоная Армія прагнала кайзераўскіх захопнікаў з роднай зямлі, у чэрвені 1919 года радасна апладзіраваў усеагульнаму старасту М. І. Калініну, які прыехаў з агітпоездам «Кастрычніцкая рэвалюцыя» да рабочых Гомельшчыны. Працаваў у дэпо, разам з дарослымі аднаўляў паравозы, гаспадарку вузла. Усё гэта было вялікім універсітэтам рабочага хлопца. Непакісна вера ў неадольнасць новага жыцця, якое будавалі для сябе рабочыя і сяляне, напаўняла ўсю яго істоту, клікала да дзеяння. Калі ў 1925 годзе Васіль Казлоў ішоў на службу ў Чырвоную Армію, гэта ўжо быў сфарміраваны ваяцка моладзі, адзін з першых камсамольцаў у невялікай вёсачцы Заграддзе, што непадалёку ад Жлобіна, дзе ён нарадзіўся 18 лютага 1903 года.

За два гады службы ў інжынерна-тэхнічных войсках Чырвонай Арміі ён пасталеў як баец і грамадскі работнік. У 1927 годзе ён стаў салдатам партыі.

Вярнуўшыся ў лістападзе таго ж года дадому, Казлоў працаваў стрэлачнікам на чыгунцы і адначасова быў сакратаром партарганізацыі свайго Малевіцкага сельсавета.

У той бурны час вялікага сацыялістычнага будаўніцтва краіне патрэбны былі кожныя здольныя чалавек. Партыя камуністаў і тады, калі яна вяла народ да перамогі Кастрычніка, і тады, калі стала кіруючай і адказнай за лёс краіны, у сваёй палітыцы заўсёды апіралася на людзей. Яна няўхільна кіравалася ленінскай навукай аб падборцы і расстаноўцы кадраў. А У. І. Ленін вучыў знаходзіць у народзе, правярць і распазнаваць сапраўдных арганізатараў,

ЖЫЦЦЁ— ПОДЗВІГ

Да 80-годдзя
В. І. Казлова

людзей з цярозым розумам і з практычнай кемлівасцю, людзей, якія спалучаюць адданасць сацыялізму з умереннасцю без шуму (і наперакор суматохе) наладжваюць моцную і дружнюю сумесную работу вялікай колькасці людзей у рамках савецкай арганізацыі. Жлобінская партарганізацыя заўважыла і развівала ў В. І. Казлова гэтыя якасці.

Мы, яго аднагодкі па партыйнаму стажу, тыя, хто ведаў і працаваў з ім, бачылі добратворны ўплыў партыі на яго жыццё і работу.

Пражыў ён каля 65 гадоў. А якія гэта былі гады! Усё тое, чым тады жыла краіна, як у люстэрку, адбілася ў яго біяграфіі.

У пачатку 1929 года Казлова вылучаюць інструктарам Жлобінскага райвыканкома, затым, ацаніўшы кемлівасць і сілу волі, у канцы гэтага ж года накіроўваюць на вучобу ў камвуз імя Леніна ў Мінск. Нялёгка прыходзілася з багажом царкоўна-прыходскай школы, але вучэнне было яго даўняй марай, і Васіль Казлоў сеў за парту — цяпер студэнцкую.

Пасля трохгадовай настойлівай вучобы Васіль Іванавіч працаваў партаргам калгасаў «Новы быт» і «Прамень камуны» Старобінскага раёна, адначасова загадваў фермай, затым быў дырэктарам МТС, а потым першым сакратаром райкома КПБ гэтага і Чэрвеньскага раёнаў, намеснікам Старшыні Саўнаркома рэспублікі, а перад самай вайной — сакратаром Мінскага абласнога камітэта КПБ.

Мінскі абласны камітэт партыі першым у рэспубліцы перавёў жыццё сталіцы і вобласці на ваенныя рэйкі. З 7. VII. 41 года на акупіраванай ворагам тэрыторыі пачаў дзейнічаць падпольны абком КПБ у саставе сямі чалавек. Сярод іх

былі чатыры сакратары абласнога камітэта.

Кіраваць абласной партарганізацыяй у тыле ворага ЦК КПБ даручыў В. І. Казлову. За гады грозных выпрабаванняў ён з уласцівай яму энергіяй праёў велізарную работу па стварэнню падпольных партыйных арганізацый і партызанскіх атрадаў, умела накіроўваў барацьбу насельніцтва вобласці супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, за вызваленне роднай зямлі.

Зямля сапраўды гарала пад нагамі акупантаў і ў сталіцы рэспублікі, і ў астатніх гарадах і раёнах вобласці. У самы крытычны час бітвы з фашыстамі сакратар Мінскага падпольнага абкома КПБ Казлоў са зброяй у руках абараняў Айчыну і пераконваў народ, што недалёка той дзень, калі вораг пазнае сілу нашых удараў. Будзе і на нашай вуліцы свята!

У партархіве Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ захоўваецца справаздача Васіля Іванавіча, якую ён прывёз у Маскву ў верасні 1942 года. У ёй гаворыцца аб тым, што барацьбу ў тыле ворага мінскай падпольшчыкі і партызаны разгарнулі з першых дзён акупацыі. У ходзе вайны дзеянні мінскіх партызан былі адчувальнай дапамогай Чырвонай Арміі. Падпольнымі партарганізацыямі ў тыле ворага ў Мінскай вобласці выпускаліся газеты. Толькі за 1943 год было выдадзена і распаўсюджана сярод насельніцтва 445 тысяч экзэмпляраў газет і лістовак.

Ад засад і адзінаковых дыверсій у першыя дні вайны да вялікіх рэйдаў і буйных баявых аперацый партызанскай арміі звыш 55 тысяч узброеных партызан — такі базры шлях камуністаў вобласці, а з ім і Васіля Іванавіча Казлова. Абласная партыйная і камсамольская арганізацыі, якімі кіраваў

абком, налічвалі 7.400 камуністаў і 20 тысяч камсамольцаў.

Дзейнасць В. І. Казлова ў гады вайны высокая ацэнена. 1. IX. 42 года Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР яму прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Ён быў у ліку першых беларускіх партызан Вялікай Айчыннай вайны, удасцөөных такой высокай узнагароды. У студзені 1943 года Васіль Іванавіч быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга, у сакавіку 1943-га — медалём «Партызану Вялікай Айчыннай вайны», у жніўні 1944-га — ордэнам Айчыннай вайны I ступені. 16 верасня 1943 года яму было прысвоена званне генерал-маёра.

Адразу ж пасля вызвалення сталіцы Беларусі Васіль Іванавіч Казлоў разам з перадавымі часцямі Чырвонай Арміі прыбыў у Мінск і ўзначаліў сталічны абком і гарком КПБ. Тры з палавінай гады быў ён на гэтай пасадзе. Дапамога фронту, аднаўленне народнай гаспадаркі г. Мінска і вобласці. Стварэнне нармальных умоў жыцця. Адраджэнне калгасаў, саўгасаў і МТС. Вывад людзей з зямлянак. Адкрыццё балніц, школ, дзіцячых ясляў, дамоў інвалідаў. Усё гэта было неадкладнай задачай Мінскага абкома партыі, камуністаў вобласці.

Беларусі, чым магла, дапамагла ўся краіна. Але ад гітлераўскага нашэсця пацярпела не толькі наша рэспубліка. Гэта разумелі і абком і яго сакратар В. І. Казлоў. Пятрабаваліся велізарныя намаганні ўсіх працоўных вобласці. На герайчную працу камуністы ўзнялі ўвесь народ. Тысячы партызан і падпольшчыкаў змянілі аўтаматы на прылады мірнай працы. В. І. Казлоў быў у пастаянным руху, зараджаючы сваёй актыўнасцю ўсіх абкомаўцаў.

Яго можна было бачыць ра-

зам з гараджанамі на разборцы руін і падрыхтоўцы плячоўкі пад будоўлю, на будаўніцтве і аднаўленні электрастанцый, заводаў, жылых дамоў — усім прыходзілася займацца сакратару абкома, і ён спаўся туды, дзе патрэбны былі аператыўнае ўмяшанне, дапамога і парада абкома.

У 1948 годзе В. І. Казлоў быў вылучаны на пасаду Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР. З гэтага ж часу ён з'яўляўся і намеснікам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. На новых высокіх пасадах В. І. Казлоў аддаваў усе свае сілы і арганізатарскія здольнасці аднаўленню зруйнаванай акупантамі народнай гаспадаркі рэспублікі, далейшаму ўздыму яе эканомікі, стварэнню ў Беларусі новых галін прамысловасці, развіццю навукі, культуры, мастацтва. Ён многае зрабіў для павышэння ролі мясцовых Саветаў у вырашэнні пытанняў гаспадарчага і сацыяльна-культурнага будаўніцтва, удасканалення дзяржаўнага апарату.

Васіль Іванавіч часта сустракаўся з рабочымі, калгаснікамі, вучонымі, ветэранамі партыі, вайны і працы, быў на заводах, будоўлях, у навучальных і навукова-даследчых установах, уважліва разглядаў пісьмы працоўных, аператыўна прымаў неабходныя меры.

Шмат разоў пасля вайны заслугі В. І. Казлова перад краінай адзначаліся высокімі ўрадавымі ўзнагародамі. Шэсць разоў ён выбіраўся ў Вярхоўны Саветы краіны і рэспублікі. На трох з'ездах КПСС яго выбіралі ў састаў ЦК КПСС, шмат гадоў ён быў у саставе бюро ЦК КПБ.

Яго імем названы вуліцы ў Мінску і Салігорску, электратэхнічны завод у Мінску, саўгас і школа № 8 у Жлобінскім раёне. Многія піянерскія дружныя носяць яго імя. На магіле В. І. Казлова ў Мінску ўстаноўлены бюст, адкрыты помнік яму ў Салігорску. У Беларускай дзяржаўным музеі Вялікай Айчыннай вайны ёсць мемарыяльная зала В. І. Казлова — тысячы наведвальнікаў знаёмяцца тут з герайным жыццём вернага сына беларускага народа.

Як адзначаў Ю. У. Андронаў у дакладзе «Шэсцьдзесят гадоў СССР», мы аддаём належнае тым, хто пабудоваў сацыялізм, адстаяў яго ў вельмі цяжкай вайне і ператварыў у рэальнасць мару пра роўнасць, дружбу і брацтва народаў. Да такіх людзей адносіцца і В. І. Казлоў.

М. АУХІМОВІЧ,
былы сакратар ЦК КПБ, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ.